

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatoriului [L3-
vászutoza], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 or. de linia, si 30 or. taca tim-
brale pentru fiesoc-care publica-
tiune separatu. in loculu deschisu
20 or. de linia.
Unu oemplariu costa 10 or.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

pre Semestrulu II. iuliu—dec. 1871.

DD. abonati, alu caroru abonamentu espira cu finea lunei cur. iuliu, se binevoiesca a-si reinnoi abonamentele celu multu pana in 8. iuliu, st. n. pentru ca estu-modu respectivii DD. abonati se pota fi feriti de irregularitati in primirea diuariului, era Administratiunea si Expeditur'a de complicatiuni, cari provinu d'in intardfatele insinuari la abonamentu.

Acei DD. abonati, cari sunt in restantia cu pretiulu de prenumeratiune, sunt rogati se binevoiesca a-si refu socotelele catu mai curendu, pentru ca sum'a restantieloru e mare si administratiunea ingrunata.

Totu-una-data rogamu pre DD. abonatii nostri se alature in epistolele de prenumeratiune, seu se lipsesca de cuponele asemnateloru postale, cate una adresa tiparita.

Pretiulu de prenumeratiune e:

Pentru Austri'a:

Pre 6 lune (Iuliu—Dec.) 6 fl. v. a.

„ 3 „ (Iul.—Sept.) 3 fl. „

Pentru Romanii'a:

Pre 6 lune (Iul.—Dec.) 16 Lei nomi. (franci)

„ 3 „ (Iul.—Sept.) 8 „ „

Pentru invetiatorii romani se da, ca mai nainte, cu pretiulu redusu:

Pre 6 lune (Iul.—Dec.) 4 fl. v. a.

„ 3 „ (Iul.—Sept.) 2 fl. „

Administratiunea.

Pest'a, 19. iuliu 1871.
1. iuliu

Evinementulu d'lei este rezultatulu marei operatiuni financiare a Franciei, rezultatu pre catu de neasceptatu pre atatu de stralucitu. Franci'a, pentru a pote alunga locustele prussiane de pre teritoriulu seu, avu nevoia d'a contrage unu imprumutu de 2 miliarde. Se sciea mai d'inainte ca acesta suma se va da la antaiulu apelu — dar ceea ce nu se sciea fu ca filii Franciei, dupa atatea desastre, acusera intr'ajutoriulu mamei lor si Parisulu, cetatea cetatiloru, care fumega inca, diace in ruine si pre acestea se vede sangele cetatieniloru, subscribe ea singura 2 1/2 miliarde. Preste totu guvernulu francesu capeta, in cate-va ore, aproape 5 miliarde de franci. pentru acoperirea imprumutulu de 2 miliarde. Tierele straine subscribea mai bine de unu miliardu! Va se dica unu poporu devinsu, una tiera devastata prin unu resbelu mare, fara de parchia in istoria, scurtata in teritoriulu seu, sguduita in laintrulu seu prin elemente de dissolutiune, vine a apela la creditulu publicu cu pretensiuni nepomenite, cari n'ar fi cutediatu a le face unu altu statu, neci in florea desvoltarii si in culmea mairii sale. Si creditulu raspunde cu incredere deplina in poterea, onestatea si viitoriulu Franciei. I da mai multu decatu ceruse! Neci unu statu, a fara de Angli'a. n'ar avu atatu creditu neci chiaru la cetatienii sei si neci chiaru pentru a cinci-a parte d'in sum'a ce au cerutu Franci'a. Se vina toti prussiani si prusofili molipsiti de cium'a borusismulu si se inchine innaintea marei natiuni si se incete de a grai gur'a lor blasfemie ca Franci'a, si cu ea tota viti'a latina este in decadentia si ca ras'a nemtiesca are se predomnesca in Europ'a. Candu s'ar pote intempla — quod Deus avertat! — acesta nefericire, atunci inca nemtii se nu uite ca ei au crescutu mari prin cultur'a latina, carei-a detorescu totu progressulu ce l'au.

Cu privire la impacarea guvernulu cislitanu cu cehii aflamu, ca cestia-a d'in urma s'au invoitu d'a-si tramite reprezentantii lor in Reichsrath, si inca in cestu de acum; modulu, cum voiescu ei a executa acesta, si cum credu a aduce in armonia cu declaratiunea tramitarea reprezentanti-loru in Reichsrath, e lucrulu cehiloru.

Amiceti'a intre Germani'a si Russi'a nu pre pare a fi asi de cordiala, precum ni-o descriu in tempulu abi trecut diariile nemtiesci si rusesci, ba ea incepe a da locu unei receli visibile ca-ci, precum scrie diariulu oficialu rusescu „Nord“ d'in Brussell'a, guvernulu prussiacu a ordonatu, ca tote premiele de imprumuturi straine aruncate pre piatile nemtiescu au se se supuna, fara exceptiune, unei anumite tace timbrale, ce'a ce causeza publiculu rusescu una perdere considerabile de 6 milioane franci. Acesta procedere a nemtiloru va deschide, fara indoieia, ochii Russiloru, ca adeca pentru marinimos'a lor neutralitate observata sub cursulu resbelulu, au se solvesca nemtiloru una specia de requisitiune, neci mai mare, neci mai mica de catu de 6, d'f siese milioane franci. Intru adeveru scumpa amicetia acesta.

De la noi d'in laintru avemu a inregistrat ca comisiunea ministeriale, emissa pentru d'a statorf siedimintele tribunaleloru regesci de prima instantia, si-a inchaiatu lucrurile. Precum se asigura, proiectulu respectivu se va presinta catu mai curundu consilului ministerialu, care lu va statorf definitivu si fara amenare. Prin urmare, se crede cu tota siguritatea, ca registrulu definitivu alu siediminteloru tribunaleloru susu indicate se va comunica juredictiuniloru inca in diumetatea prima a septemanei venitorie.

Inca una data ospetiulu de infratire de la Brasieu.

(Condit'a diarieloru romane facia de acestu accidentu pocitu. — Simplitate, Complicitate, Duplicitate. — Reminiscintie si unele consecintie a le demonstratiunii politice de la Brasieu. — Eclatante dovedi de cultura si educatiune a unoru profesori gimnasiali doctori in surugia si bechiarismu. — Poeti de balta d'in chorulu „infratitiloru etc.)

Trecemu la fenomene aparute in urmarea unoru articli publicati in „Gaz. Tr.“ si in „Federatiunea“ despre ospetiu si cauzele probabile, cari au servitu de indemnu inscenatoriloru. — In Nr. 31 „Gaz. Tr.“ apar antaiulu fenomenu, adeveratu meteoru pre orisontele diurnalitice romane, carele cadu schinteindu, sforaindu si respandindu unu mirosu de oue elocite, apoi plesn in 147 de bucatielle — imaginare. Am d'f ca cif'a de 147 nu insemna nimica. Cei ce avura nerusnarea d'a compune unu astfelu de pasquilu nu credemu — o spunemu spre justificarea majoritatii cetatieniloru rom. d'in Brasieu, pre cari cu tota potignitur'a de infratire, i consideramu de barbati onorabili — nu potemu crede ca urdatorii se fia gasitu 147 de omeni cari, cunoscundu cuprinsulu pasquilulu, se nu se fia sfiutu a semn numele lor pre unu atare documentu de paupertate mentala. Indesieru am cerea unu casu analogu la alte natiuni, cari pre asemene insultatori, ai cutarui barbatu emiunte, i-ar infera de nesce ticalosi lipsiti de tota cultur'a sociala. Urdatorii actului necualificabilu, tavalindu-se in mocirl'a celei mai detestabile ure personale, nu se rusnedia a dice, ca ei au „tenu si tenu cu mari geitfe!“ pre celu ce scrisese in „Gaz. Tr.“ articlulu despre infratire. — Nu voi martiafoiloru! ci natiunea rom. l'au sustienutu pentru servitiele sale de 35 de anni, si se sustiene elu insu-si cu laborea sa onorifica si cu capitalasiulu ce l'au bagatu in industria, si — cu creditulu si caracterulu seu puru si candidu. Rogati ve lui Ddieu, ca se ve ajute — de veti fi vrednici — se poteti imbetrani si voi in asemene onore, ca barbatulu insultatu de voi.

Urdatorii comediei politice de la Brasieu, d'in 22./10. aprile (luna ominosa!) a. c., de si

intru inceputu vomiau spudia si cu zelu demnu de una cauza mai buna, se opintiau a sustiene, ca dinsi ar' fi lucratu pre intieptiesce, incepura a-si corege relele, a-si nete d'f si seusa p a p u s i a r i ' a , cu multe frase gole. Adeveratu ca ei totu mai pastrara d'in limbagiulu lor tenu in pasquilulu mentionatu, dar, in fine, au inceputu a se clatina si ei in credentia despre infalibilitatea propria. — Certele brutale, cari se continuara cinci septemane, intre profesorulu luteranu O r o d i F e r . L a j . si intre inspectorulu calvinu R e t h y L a j o s in „Kronst. Ztg.“ si in „Nemere“ (Crivetiulu), apoi insultele si batujocurile imprumutate, cari se publicara in acele-si foi de cãtra armenii magiari Székula et Zacharias si cati-va romani d'in Brasieu, au supravenitu, ca si ap'a rece, preste entusiasmulu maestrutu, inscenatu de Réthy si vre o doi „filosofi“ si advocati romani, in a caroru frunte aparu in fine lucrandu d'in dosulu culisseloru veteranulu Branu de Lemeni et Cozl'a.

Cu tote acestea, va mai trece catu-va tempu, pana se se descepte Brasiovenii d'in deliriulu lor si pana se cunosca glot'a cum au fostu sedusa, amagita, orbita cu sopu ca se devina de instruminte ale ambituiloru personale.

Scopulu „localu“ forte rea mascatu alu seductoriloru de glote, este, ca cu ocaziunea cea mai de aproape se sparga magistratulu sasescu d'in Brasieu. Fia! ca pote o merita si sasii penmarstavulu lor egoismu devenitu proverbialu. Dar' se facu astfelu de lucruri, tragundu cu unu annu mai nainte clopotulu intr'o dunga? Dar' ore, metaniele ce le-au facutu deputatiunea brasiovena romanescã in Martiu a. c. la Réthy Lajos, au avutu totu acestu scopu? Ce au insemnatu acelea metanie? Si, au nu se scie cuprinsulu relatiuniloru lui Réthy venite la Pest'a si chiaru intreveniunea sa personala intemplata cu cate-va d'le innainte de Pasce? Inse comitetulu d'in Brasieu spune curatu in p. III. alu programei sale posthume, ca elu „se va ocupa si de interesele generali ale natiualitatiloru d'in patria si a le patriei comune.“ Ce vre se dica acesta frase gola? Care pote se fia patri'a comuna a unu F e r e n t h e i l venitu mai de una d'f d'in Prussia, si a unu S i m i g i n o w i t z (Staufe) venitu in Transilvani'a, nu scimu de unde? Cu acestu felu de factori are se tractedie stravechi'a natiune romana despre interesele preasumpsi sale patrie? Dar' natiunea si-a enunciatu si pana acum verdictulu seu parte prin una tacere despretiutoria, parte prin contradichiariuni barbatesci. Inca ce-va patientia! si publiculu va mai prim si alte revelatiuni, cari voru caracterisa de ajunsu pre seductorii (amagitorii) si ciarlatanii politici, cari au compromisu pre brasioveni in ochii natiunii si a publiculu strainu, si i-au adusu in positiune ca se faca unu „fiasco“ completu, precum le observase si diariulu „Romanulu.“

(Va urmã.)

Discursulu de deschidere

Alu d-lui B. P. Hasdeu, presiedintele societati „Romanismulu“, la serbarea pre camp'iã Cotroceni in memori'a lui Tudoru Vladimirescu.

Domniloru,

Amu ascultatu serviciulu divin in memori'a lui Domnu-Tudoru.

Miscatu impreuna cu Dv. de accentele religiunii, se mi permiteti a incepe si eu prin cuvintele Evangeliului.

Mantuitorulu a d'f: „rodulu ese d'in grauntele celu putredit in pamentu“.

Acesta invetiatura se aplica d'o potriua la omu si la planta.

Viitoriulu unei natiuni resare d'in cadavrele strabuniloru.

Nici o data Romani'a nu va scote d'in sinulu seu flori si pome, daca nu va sorbe mai antai medur'a poterii si a virtutii, succulu iubirii si alu sacrificiului, aburulu sangelui versatu pentru tiera, d'in mormintele acelor-a, cari s'au facutu ei pulbere pentru ca se ni lase noe sufletulu!

Graunții cei putredți în pământu ai némului românesc, sunt ossele unui Mircea, Ștefanu, Mihaiu, Grecenu, Mironu Costinu, Hora, Sincaiu, sute și mii.

Acestu-a este cimitirulu, în care, d'în sementi'a cea îngropata a inteleptiunii și a barbatfei stramosiesci, dacă ni vomu dá dulcea osteneța de a mai miscá d'în candu în candu uitatele brade, séu celu putienu câte un'a d'în ele, va înflori o noua Romania.

Eca ceea ce ne-a intrunitu asta-di.

Amu venitu aci pentru a sgandarí lespeda funebra a lui Domnu-Tudoru, scaparandu d'în grauntele celu putredțu alu martirului ideeii natiunale o neperitória schintéua de viétia curatu romana!

Sunt acum tocmai cinci-dieci de ani, și tocmai pre acésta campia a Cotroceniloru, capitanulu panduriloru de preste Oltn strigase d'în baerele animei: alu Romanului este cuibulu românescu, și numai alu Romanului!

Elu cadiu, cadiu victim'a sublimului tpetu de renascere, cadiu prinosu de rescumperare pre altarulu natiunismului, dar' n'a cadiutu singuru, ci tragundu în propastia cu d'insulu dominatiunea cea venetica a Fanariotului!

Cu anulu 1821 se începe istori'a moderna a României; cu anulu 1821 se curma véculu nostru de midu-locu; periodulu de intunerecu, epoc'a de rusne sub jugulu placintariloru d'în Tiarigradu, unu lungu secolu de palme pre divin'a icóna a lui bade-Traianu; cu anulu 1821 se redetépta d'în dorerós'a-i letargia consciinți'a natiunala a ramurei latine de pre tiermii Dunarii.

Ceea-ce s'a facutu d'atunci și pâna asta-di, — trecu pre d'asupra.

Nu voiescu a turná veninulu mustăriloru în cup'a acestei serbări, pre care asiu dori d'în totu adunculu sufletulu să devina câtu mai curundu o hora de impacare a întregulu poporu romanu, încátu numai lips'a de midu-locu a potutu împedeca societatea „Romanismulu“ de a chiamá pre toti de acelu-a-si nume și de aceea-si limba la agape'a înfratirii natiunale sub grandiósa umbra a lui Domnu-Tudoru:

Ori-câte rele se se fi stracuratu dupa 1821, simtiulu românescu nu se mai stinge!

Inchipuiti-ve, Domniloru, că acésta intinsa campia ar fi accoperita cu stoluri de locuste.

În locu de verde, vi s'aru paré că vedeti numai negru.

Ei bine, multumita anului 1821, cu nu m'asiu speria nici chiaru atuncea.

Locustele sunt mari, dar' sunt putiene alaturea cu nenumeratele fire de érba, și aceste nenumerate fire de érba sunt Romanii.

Locustele cutropescu, mananca, distrugu, dar' nu si radeciu'a, și acésta nemuritória radecina este Romanismulu.

Locustele sunt mari, cutropescu, mananca, distrugu, dar' se gasesce totu-de-a-un'a, la unu momentu predestinat cu câte unu plugaru cá Domnu-Tudoru.

Să traiésca Romanii!

Să traiésca Romanismulu!

Să traiésca memori'a lui Vladimirescu! (Aplause entusiaste.)

„Col. I. Tr.“

Aradu, iuniu 1871.

Intentiunea de magiarizare prin scole comunale straformate d'în celea confesiunale.

(P.) Pre dí ce merge, — totu mereusiu ne convingemu: că temerile și ingrigirile nostre, ale clerului și poporului nostru bineșemtoriu, de multe ori și prin numeroase corespondințe exprimate facia de evident'a și necontestabil'a intențiune magiarizatoria a legii, ce legislațiunea tieriei ni-o crof prin articolulu XXXVIII d'în an. 1868, n'au fostu illusorie și nefundate, precum li placéá multoru-a d'întré stapanitorii nostri a se exprime, ci ingrigirile nostre esperiate d'în capulu locului și-au consecințele factice.

Este superfluu, ma chiaru neconsultu, a mai discute, enará si recapitulá celea de atâtea ori d'în tote partile și prin diferiti articoli în tote diuarile nostre natiunale ventilate: despre „Periculu straformării scoliloru nostre confesiunale în comunale“, și prin acésta despre invederat'a intențiune de „magiarizare“ a surescintiei nostre scolare.

Intentiunea de magiarizare, fâra tota indoie'l'a s'a potutu prevedé si d'în acea curiosa despusetiune, că doctrin'a religiiu adeca catichisarea, cantulu bescricescu sunt eschise d'în ordinea prelegeriloru regularie, va se dica: ele în scolele comunale se voru predá cu totulu separatu prin individi, caticheti séu cantori anume pusí și salarisati d'în partea respectivei auctorități confesiunale.

Nu voiu se facu pre criticatoriulu acestei legi, pentru că de multe ori am audțu pre multi d'întré adversarii nostri condemnandu de scornitori „agitatori, omeni stravaganti“ pre toti cari au entediatu a-si radica vocea în contra legii despre „Instrucțiunea a poporala“, ba, am trebuit si pre unii optimisti de ai nostri se-i vedu cu ochii și se-i audu cu urechile, cum secundáu afectati condemnatoriloru magiari.

Am apucatu înse condeulu, că si antagonistiloru magiari și satelitoru magiaroni, pâna si celoru căti-va pucinei romanasi pistriți aderinti ai loru, se li demustru cu dovéda viua la mana, cu documentu eclatantu, că ingrigirile nostre facia de consecințele și „intentiunea de magiarizare“ n'au fostu scornite nici inspirate prin agitatori, nici confesiunalisti fanatisati, ci ele acum'a se vedu în tota goletatea loru.

Sé tragemu josu velulu sub care acésta intențiune si-ascundeá isbucnirea; sé vedemu cum procedu inspectorii de scole guvernali în sfer'a de activitate a loru la ocasiunea visitatiuniloru scolare prin comune, ce planuri și proiecte faurescu, ce informatiuni și indemnări dau ei artistiei aristocrate comunale, spre a-si validatá, a propagá d'în tote respoterile sublim'a loru ideeá, intențiunea „de maiarizare a baetiloru romani etc.“

Tragemu cea mai încordata atențiune a onorabililoru lectori, dar' cu deosebire a auctoritatiloru scolastic-confesiunale romane asupra urmatoriloru, rogandu-i cu tota stim'a, că intru propriulu nostru interesu românescu, sé nu pregete a fi cu interesare și indulgenția cátra aceste pré-caracteristice episoade:

„Unu corespondinte K. alu diariulu magiaru politicu „Alföld“ cu datulu d'în Ving'a 20. iuniu a. c. în Nr. 141, descrie lucruri ciudate ce se întâmpla în lumea de asta-di, și dupa ce în esordulu corespondinței sale dice într'altele, că despre acele lucruri ciudate d'în lumea de asta-di nu se mira, că-ci dupa assioma „ciudatu, înse nu straordenariu“ (fureca de rendes) că-ci astfelu este politic'a guvernului, a interesulu constituționalu, asié este în lumea intelectualu, și totu asié de ciudatu în viet'i sociale: vine a descrie cu indignatiune defectele ce inspectorulu de scole regescu alu comitatului Temesia nu le-au descoperitu cu ocasiunea întreprinsei visitatiuni a scoliloru d'în orasiulu Ving'a! (în care se propune numai limb'a bulgara, pre care Mari'a sa D. inspectoru n'o pricepe de feliu, că-si pre cea romana!! Coresp.)

Eca în ce se cuprindu acele defecte, cari pre domni d'în Ving'a i supera atátu de tare și pre cariei le numescu de „lucruri ciudate“, sé simu cu atențiune!

Întreg'a poporatiune d'în orasiulu Ving'a este de natiunaltate „bulgara“, carea sub timpulu regimului imperatesei și reginei „Mari'a Teresia“ emigrandu d'în Bulgaria s'au colonisatu și asediatu în diferite locuri ale Banatului; astfelu este sciutu, că acestoru colonisti pretotindene li se dederu privilegii de încetatiene în patri'a Ungaria, — unde capétara gratis pamenturi și alte beneficii, ma fuseru mai multi ani scutiti și de sarcinele contributiunii regesci și comunale.

Poporulu bulgaru — semi-romanu, cu datinele cele strabune intru tote identice cu ale Romaniloru, — fute se amalgamisá și familiarisá cu poporulu nostru romanu de prin pregiuru.

Că sé nu facu istoria lunga, voiu sé me marginescu numai la Ving'a, unu orasiu cu privilegiu, de „liber regescu“ cu o poporatiune de câte-va mie de suflete, toti de natiunaltate bulgara, — afara de câte-va familie aristocrate magiare séu mai bine d'îsu „magiarisate“ și vr'o doi comercianti óvrei cari, veniti cu saculu pre spate, în restimpu de căti-va ani se inbuibara de avere enorma d'în sudorea bulgariloru.

Orasiulu Ving'a este situatu și de o parte și de alt'a, pre cum de cátra Aradu asié și de cátra Temisia între dóue sate nemtiesci în nemidilicita vecinatate; pâna candu satele numeroase mai laterale și îndepartate sunt tote romanesce.

Decandu se asediara bulgarii în Ving'a și pre aiurea, ei în conveniri și contingerile loru personale cu Romanii pururea romanesce au conversatu și s'au întielesu bine că si fratii, asié încátu perfectiunandu-se ei în vorbirea limbei romane, adi o pronunția curatu că si veri care romanu, încátu nu se pote face nici o deschilinare între unu tieranu de natiunaltate romana și între unulu de cea bulgara.

Cine au avutu ocasiunea d'a face ce-va cu bulgarii, séu a fi în giurulu familiiloru lor, se va fi convinsu pre deplinu, că bulgarii asié dicundu inea d'în léganu vorbescu „romanesce“; barbatii cu femeile si parintii cu copiii lor, în multe case, numai romanesce vorbescu. Unii apoi au limbagiu mestecat.

Conversatiunea bulgariloru cu diregatorii publici, la ocasiunea pertractariloru de processe înaintea judecatoriei, pâna și în congregatiune (în comitetulu comunalu) și în tote adunările publice de natura parlamentaria este absolutu cea romana, pentru-că acésta o sciutu vorbi bulgarii perfectu, éra domni diregatorii, fia de ori care alta natiunaltate, magiari séu germani, nu vorbescu bulgaresce, ci sunt siliti a se folosí de limba romana spre a se poté întielege cu bulgarii.

Am avutu placut'a ocasiune d'a esperia acésta și a me convinge însu-mi într'o adunare a reprezentantiei comunale, ce se tienú mai anu-tiertiu în orasiulu Ving'a, unde eram de facia, candu consukturile se tieneáu și decurgeáu numai romanesce! si eram forte suprinsu de fluiditatea oratoriei, de curat'a și perfect'a pronunțare a

limbei romane a unoru vorbitori tierani bulgari, (dar' si domni aristocrati magiaroni).

În asemene modu se folosescu bulgarii nostri de limba romana și în conversatiunile loru afara de orasiu în locuri straine; buna-ora dacă vr'unu bulgaru merge la Temisia la comitatu pentru vr'o cauza, séu la tribunalu, séu la oficiulu cartei funduarie, séu la celu de finantie și de contributiune, nu-lu vei audí de feliu conversandu séu rogandu-se în alta limba decâtu numai în cea romanesca!

Ce dice înse compatriotii nostri magiari la acésta — pentru ei forte ciudata împregiurare?!

Amintit'a corespondința a dlui K. d'în Ving'a, publicata în Alföld-ulu d'în Aradu, însa-si confirma, firesce cu indignatiune, cum-cá în cele 6 clase scolare d'în orasiulu Ving'a ponderositateá și precumpenint'a nu se pune pre limb'a magiara, ci pre cea bulgara!

Se mira apoi de acestu lucru ciudatu, candu frantura de venetici bulgari, cari înainte de acésta au emigratu în tier'a unguresca, si de 20 de ani în cóce nici unu picu sé nu se magiarisedie, — dupa propriile cuvinte magiare: „egy cseppet sem magyarosodik!“ (sic!)“; continua apoi mai departe dlui K., corespondintele Alföld-ului, cum-cá:

„Nu tragemu la indoie'l'a, că elevii numai în limb'a loru materna potu fi mai bine instruiti, dar' spre acésta numai pâna atuneci au lipsa, pâna ce se deprindu cu primele consecințe ale invetiamentului; éra dupa aceea ar trebui sé se deé preferintia, precumpenintia eschisiva limbéi magiare.“ bravo! si éra mai continua:

„De-si bulgarii de aici, parasindu-si propri'a loru patria, si-cautara si afara patria noua în tier'a nostra, totu-si mi-se pare ciudatu si siodu, că dacă baremu si-pastréza limb'a și natiunaltatea lor, — dar' natiunea magiara, carea i-a primitu pre ei de dulci frati, ar avé deplina cauza de a pretinde, că d'insii sé nu ignoredie si sé se instrainedie de cátra sonora si frumos'a (??) limba a lor (magiara).“ (De senora ce este nu o potu invetiá nici bulgarii nici nemtii. Coresp.)

„Confratii nostri bulgari, asié sunt ei ásta-di, cătu ce facu unu pasiu“ afara d'în orasiu, mai multu nu-i vei audí conversandu nici în limb'a loru materna, ci sunt constrinsi în tote întreprinderile loru nemidilicite a se folosí de limba romana, ecésta e pét'a de rusne, domniloru!“ (Auditi Romaniloru de la înfratire d'în Brasiovu!! Coresp.)

Versandu-si astfelu veninulu a supra bietiloru bulgari, pentru că d'insii odata cu capulu nu sciutu, nu potu si nu voiescu sé invetie limb'a magiara; si considerandu de lucru ciudatu, de rusne (?!), pentru că bulgarii folosescu de limb'a romana, corespondintele, cum se vede apriatu d'în inspiratiunea visitatoriulu de scole, vedindu că cu poporulu bulgaru cu barbatii maturi numai pote face nici o tréba de „magiarizare“, si-esprime dorint'a si admonedia, provoca pre toti factorii: că sé niséscu baremu pre baeti-ai invetiá în scóle limb'a magiara!! a-i familiarisá de mititeicu acésta, că baremu generatiunea viitoria sé-i binecuvinte!“ Éca propri-ele expresiuni ale magiaronulu corespondinte K... d'în Ving'a.

Dupa acésta pofta, promite ungurulu nostru, că va aduce între multe alte miscaminte si acésta cauza în congregatiunea viitoria comitatensá! — Cu ce scopu?!

Vedeti buniloru cetitori invederat'a intențiune de magiarizare prin scolele comunale, cum este tocmai acestu casu specialu d'în orasiulu Ving'a unde facura ce facura si straformara scolele, ce mai înainte erau cu caracteru confesiunale — în comunale, cu scopu de a eliminá limb'a instructiunei natiunale bulgara materna, séu celu pucinu a o suprimé prin preferintia celei magiare, fâra de care si pote, nu va fi scola comunala!“

Ciudatu, si forte siodu lucru li este aceloru domni magiaroni d'în Ving'a, în alu caroru nume pledéza corespondintele K.; tare se mira si se necagescu dumnealoru, si bulgarii nu sciutu alta limba de cátu cea romanesca, si precum în scola asié si în casa orasienii nu vorbescu magiarsce. Condemna pre conducatori!

Noi inea privimulu de forte miraculosa si ridiculosa în dignatiunea domniloru comunalisti d'în Ving'a ba dieu nóe si mai siodu si mai ciudata ni vine miraloru, pentru că fratii bulgari nu vorbescu unguresce ci romanesce.

Dar' pentru Ddieu, domniloru magiaroni, ve întrebm, en spuneti-ne: candu au venitu bulgarii în patria adeca cei ce se asediara în comitatele Torontala Temisiu si Carasiu, si anume cei d'în Ving'a Besenov'a-Fúzes; apoi asié numitii Crasioveni, asiderea bulgari d'în Carasiova, Iabalci'a, Clocodiciu, Nermetu, Rafnicu, Lupacu? ect. — aflat'au ei macaru numai unu sufletu de unguru de la care sé fia invetiatu sé vorbesca unguresce si nu romanesce?! ciudata logica de pretensiune! En spuneti-rogu-ve: magiarii d'în Rittberg, candu conviu

*) Despre acestu soi de ómeni mi-voiu luá permisiunea d'a vorbi alta data. Coresp.

nemții d'in Moritzfeld s'eu cu cei d'in Nitzki-dorf și de prin alte comune; apoi serbii d'in Verșiatu cu concetatenii lor nemți, de ce ore nu se potu ei înțelegi în alta limbă decât numai în cea românească? Dora ni-ar scrie că d'eu K. acestu lucru ciudat!

Poftesca dlu corespundinte K. alu „Alföld-ului” odată la piatiulu d'in Temisiora și la celu d'in Aradu; cerce a se convinge în care limbă negociația țierăni unguri cu nemții s'eu cu serbii, și vice-versa, dacă nu în cea românească. — Caus'a o lasamu s'eu ni o esplice inși și dumnealoru.

Dar' trebuie, într'adeveru, s'eu ni exprimem mirarea, că ore de ce numai bulgarii d'in Ving'a s'eu fie condemați, de ce numai pentru d'insii s'eu fie „p'et'a rusinei” că vorbescu românește, și de ce nu și pentru nemții d'in vecinele comune, buna-ora d'in Orzidorf (Cocoța) și Dreispitz, etc.? Ore în scolele lor propune-se limbă magiara s'eu cea maternă, carea o permite și prescrie legea instrucțiunii publice? *) și acei nemți asiderea au venit în Ungaria d'in alte țiere străine, că și bulgarii; ăra DV. carturarii, inteligentii și aristocrații magiari și magiaroni de prin comunele nemțiesci au regretat, nu ve sfîți a conversă cu nemții în limbă lor, fără d'a pretinde că s'eu scia unguresce? s'eu fără d'a-i condema, a li atribui „rusine” pentru că se arăta cu indiferentismu cătra limbă magiara.

Credeti DVostre domnilor magiaroni d'in Ving'a, că prin introducerea și preferința limbii magiare în scolele populare, în loculu limbii materne invetiaceilor, veti magiarisă, respective desnationalisă generațiunea viitoră, sucrescinti'a și poporele nemagiare? — tare ve insielati, d'in nemțiu, bulgar ori romanu până va fi lumea nu veti face unguri s'eu turci!

Pentru ace'a inse fiti convinsi, dloru de la „Alföld”, că poporul nemagiaru, și mai vertosu Romanulu pururea și-a iubit și și-iubesc patri'a a manifestatu credința, fidelitate și loialitate cătra tronul și patria, pentru care a sacratu avere și a versatu sange, — că și unguru!

Nu putem suferi propunerea limbii magiare în scolele nostre populare; lasati că fiescă-care compatriotu s'eu și cultivăde tenerimea în limbă sa maternă, baremu în scolele elementare, deca nu li faceti posibilă promovarea limbii naționale și la institutele de invetiamentu mai înaltu, la universități și academie!

Prin astfelu de apucature machiavellistice nu veti dă nici candu probe de dreptate, fratietate și egalitate, ci, d'in contra, tintindu la magianisare și desnationalisare, iusi-ve dora veti pricepe și recunosce, că „infratrile indegetate” cu naționalitățile nemagiare, cu poporele compatriotice, sunt absolutu imposibile; ăra simulanțele festivități de infrățire „à la Brasieu” se voru consideră pururea numai de nesce parade ilusorie și încercări amagitorie!

Si noi romaini, bulgarii, serbii, etc., dorimu d'in totu sufletulu infrățirea serioasă și sincera, — dar' d'icemu sinceră și nu faciarnică, amagitoria!

Asemenea dorimu d'in anima, că scolele nostre populare de prin comune s'eu fie bine vigilate și inspectuate, chiaru prin domni inspectori guverniali, cari, după prescrie-tele legii, sunt chemați și obligați spre ac'est'a, ăra nu spre a dictă limbă magiara!

Inse nu dorimu nici nu suferimu, că concernintii d'eu inspectori guverniali s'eu tîntesca spre a ni atacă și periclită „caracterulu confesiunale” alu scoleloru, cu scopu tendentiosu de a exploată merite prin eliminarea limbii naționale d'in scole, s'eu prin introducerea altei limbii străine a ni desnationalisă sucrescinti'a, până ce inca e frageda!

Defectele invetiamentulu și preste totu ale scoleloru populare de prin comune nu le exploateze d'eu inspectori d'in caus'a nepropunerii limbii magiare, și nu afe aci nodulu în papura, ci eruedie-le, constatadie-le fără partialitate și fără intențiune, d'in adevăratulu lor sorginte.

Nu limbă propunerii este defectulu ce pune pedice neevitabile progresulu instrucțiunii publice și înfloririi scoleloru populare, ci caus'a defectelor principali este: condemabilulu indiferentismu alu organelor administrativ și politic, alu artiștilor comunali, cari nici cătu e negru sub unghie nu se îngrijesc, nu li pasa de scolele populare cu caracteru „confesiunale” scusându-se cu legea, carea — după sinistr'a lor parere s'eu conformu falselor și tendentioselor informațiuni — i-aru oprî de la veri-ce ingerința în privința scoleloru confesiunale? *)

Acî jace reulu care, chiaru în întelesu contrariu cu despuștinile legii, este forte daunosu și periculosu facia de scolele nostre confesiunale.

*) Se înțelegi, în scolele nemților dlu Inspectoru cu dificultădia propunerea limbii materne a elevilor, pentru-că DSa că germanu, o scie perfectu, și de ace'a nici nu pretinde a se introduce și cea magiara. Coresp.

Dacă organele politice cercuale și comunale amesuratu detorinției s'ar' îngrijî despre defectele și neajunsurile scoleloru, barem at'at'a pre cătu se îngrijiau organele de sub regimulu absolutisticu d'in timpurile lui Bach-Schmerling*), atunci și scolele ar' fi mai bine proveđiute, chiaru conformu recerintelor legii, și bietii invetiatori populari s'ar' bucură de una subeștiința mai bună și n'aru fi espusi la o stare — în cele mai multe locuri — preste tota întipuirea deplorabilă și d'omna de compatimire! Asi pot' scrie o carte întregă despre d'insii!

Poporul nostru, firesce numai indemnatu, împintenu și îndetoratu prin auctoritatea comunala este d'edatu a se îngrijî și a contribuî și pentru scopurile invetiamentulu, pentru bunastarea scoleloru și lefele invetiatorilor; ăra auctoritățile confesiunale, după esperințele de până acum, nești-punendu de putere esecutivă: f'orțe pucinu s'eu mai g'at'a nimicu nu potu influință și succurge întru realizarea dorinției de a conservă scolele în stare bună și a delatură defectele ce împedeca progresulu!

Altu-cum ni-ar' stă trebele cu scolele și cu invetiatorii nostri dacă chiaru Inspectorii guverniali aru fi barbati de specialitate și de naționalitate noastră, dar' mai vertosu dacă factorii comunelor politice ar' sprigui pre cei naționali și besericesci întru tote întreprinderile lor; dar', spre dorere f'orțe pucine și rari sunt acelea comune, unde s'eu ni potemu bucură că demasce armonia și concordia între acești doi factori principali ai poporulu.

D'in contra sunt multe la numeru de acele comune, unde între inteligința clericale și între cea civile, anume: între preotu și notariu s'eu jude comunalu, până și între invetiatoriu grasă epidemia discordiei; ce face pop'anu-i place notariulu, și vice-versa, și asi în multe privințe facundu-se „reactiune” chiaru prin ai nostri omeni, causele nostre cele mai vitale de multe ori întimpina obstacule grave, cari mana ap'a spre mor'a adversariloru, spre detrimentulu nostru propriu.

Dar' ce s'eu ne miramu de omenii nostri de la provinția, de priu sate, candu asemene epidemia vedemu chiaru la inteligința noastră cea mai eminente de priu capitale, carea și mai bine li vine la socot'ela adversariloru nostri!!

Impregiurările premise ni casiuna îngrijire: că dacă Inspectorii de scole guverniali voru procede analogu și cu ocaziunea inspectiunii scoleloru nostre romane că la Ving'a, atunci ei de siguru voru constată multe defecte, și sub pretestulu acelor-a exploatandu dificultăți — după previele admonițiuni prescrie prin lege, ori mai curundu, ori mai tardiu ni voru strafomă de a rondulu scolele d'in confesiunale în comunale; candu apoi fără tota indo'el'a intențiunea de magiarisare a baieților nostri — după espres'a dorința a domnilor magiari d'in Ving'a — va fi fapta complinită!! Ce atunci??!

D'eu D'ieu s'eu nu fia; dar' cei ce au urechi s'eu auda! — S'eu fia precauti!! S'eu nu tiena lucrulu de siaga, că-ci, dieu, nu e bine!!!

Oradea-Mare, 29. iuniu 1871.

Cu bucuria am onore a notifică prin colonele acestui diurnalu, că Dnulu Pascale în 13. și 14. iuliu calend. nou, va d'eu în Oradea-Mare doue reprezentatiuni teatrale, în arena de aici, carea de presinte este ocupata prin societatea teatrală magiara; ac'est'a arena si decoratiunile teatrale s'au potutu cascigă pre doue sere de la societatea magiara pentru jumetate d'in venitulu curatu; d'in ac'est'a cauza este rogatu publiculu romanu, mai alesu d'in comitatulu Bihari'a și vecinătate, că, de-ora-ce venirea Dnului Pascale este împreunata cu spese multe, și întielegința romana oradana numai în interessulu artei și a causei romane l'a angagiatu pre Dlu Pascale, și l'a afidatu că i va fi desdaunatu sacrificiulu mater'ale, — s'eu binevoiesca pre dilele amintite a concurge la Oradea, și a imbrățisă cu caldura întreprinderea naționale, ce acum prima-data apare în Crisiann'a, că ast-feliu s'eu depunemu tributulu recerutu artei și artiștilor romani, și facia cu confratii conclocutori s'eu ni sustienemu onorea naționale.

Ios. Romanu.

Lapusului-ungurescu, 23. iuniu 1871.

Suntemu în placut'a pusețiune a ananți onorab. publicu, cum-că „Tabelele de parete cu tipuri colorate” pentru invetiarea cu inlesnire și usiuretate a scriso-cititulu au esitu de sub tipariu, și espedarea lor se continua neincetatu tuturor onorab. DD. prenumeranti. Dacă cum-va unii prenumeranti nu voru primî Tabelele nice până în 15. iuliu st. n., binevoiesca a ne avisă prin unu biletu de corespundința, că cui? unde? și câte esemplarie a solvit, că s'eu ne scimu orientă cu espedarea. Totu-odată cu ac'est'a ocaziune atragemu atențiunea tuturor invetiatoriloru, educatoriloru și a barbatiloru de scole pentru prenumerarea acestor Tabele asié, cătu ele s'eu nu lipsesca nici d'in una scola romana.

*) Voiu face paralela între situațiunea scoleloru d'in timpul de atunci, și între cea d'in timpul de presinte, cătu și despre interesarea și sacursulu organelor politice. Coresp.

Pretinulu unu esemplariu constatatoriu d'in 20 Tabele e 5 fl. 20 cr. v. a. — una suma modestă, judecandu origine serioasă nu numai la sistem'a pedagogica ce am urmăritu, ci și la cuprinsulu ce contine, apoi tipariulu frumosu și legibilu, chart'ia trainică și tipurile colorate, etc. Aici se potu capetă și „Economii” cu 30 cr. esemplariulu.

In fine, facemu atenti pre onor. prenumeranti, cum-că în unele esemplarie d'in Tabel'a 1., apoi în Tab. a 13. s'au ivitu nisce erori de tipariu: anumitu în cea d'ant'au în locu de „eu” sta în unele: „en” și în c'est'a d'in urm'a în locu de „diu” sta: „piu”.

Teodoru Rosiu și Demetriu Varn'a.

Graeci, 27. iuniu 1871.

Tenerimea romana dela universitatea și politechnic'a d'in Graeci inca d'in lun'a lui Decemvre an. tr. a pusu temelu la una societate científica „Romanismulu”, după cum onoratulu publicu cetitoriu și-adece a minte. Sub constituire provisorie Romanismulu a t'ienutu 14 șiedinție, în socite de mai multe operate científice. Concordia a umbritu membrii ac'estei societăți, cari acceptau cu neastemperu momentulu ferice, candu ei s'eu pota d'ice cu dreptu conventu că au una societate.

Momentulu de multu acceptatu ăta că sosesc, spre nesp'u nostra bucuria. D'eu de 17./5. iuniu f'eu acea d'ifericita, în carea tenerimea plina de entusiasmu întonă d'in anima: s'eu traiesca Romanismulu! Atunci numai, vedindu statutele societății aprobate de locurile competente, poturamu d'ice că esiste „Romanismulu.”

Finindu-se agendele în șiedinția a 15. șienuta în diu'a amintita, se pasî la constituirea definitivă, a carei rezultatu e urmatoriulu: Colomanu Albu, rigorosante în de-reptari, presiedinte; Ioane Demetriu Balasiu, jur., vice-presiedinte; Clemente Munteanu, stud. med., cassariu; Teodoru Ceonța, stud. filos., secretariu; toti ac'esti-a cu Nicolau Dima stud. jur. d'impreuna, forméza senatulu societății. — Unirea în cugete și semțiri va realiză de securu scopulu societății.

D'eu prevedința că ea s'eu ne umbresca în veci! Sub conducerea unirei suntemu securi că bunavoința on. publicu nu ne va parasî.

Prin pretiutulu diurnalu alu D-vostre, Dle Redactoru, venimu, în numele societății „Romanismulu” d'in capital'a Stiriei, a espribe cea mai cordeala multiumita tuturor on. Redactiuni, cari benevoira a ne onoră cu câte unu esemplaru d'in pretioșele foi ce redigéza.

Suntemu convinsi, că meritele diurnalistiloru nostri nu sunt asié remunerate că la alte popore civilizate, ceea ce provine, partea cea mai mare, d'in lips'a medlocelor naționalei, ai carei fii și noi suntemu. Lipsita e în genere națiunea romana, dar' lipsiti sunt și fii ei cari studiéza. Mai toti de pre la scolele înalte se redima pre ajutoriele inființiate de unii barbati generosi, de aceea cutediămu s'eu adresămu cea mai respectiosă rogare cătra Prea onorati diurnalisti romani, s'eu binevoiesca a ni onoră societatea cu câte unu esemplariu d'in pretiutele foi ce redigéza, până ce vomu fi în stare s'eu le prenumerămu d'in cass'a propria! Sperandu că vocea noastră va fi audita de toti cei ce voiescu înaintarea Romanismulu, rogămu pre toti Domni mare-animosi s'eu adreseze diurnalele și alte oferte: „La societatea Romanismulu în Graz (Universitate).

Colomanu Albu,
presiedinte.

Teodoru Ceonța,
secretariu.

Romani'a.

Adunarea deputiloru.

Șiedinția dela 9. iuniu 1871.

Șiedinția se deschide la 12¹/₄ ore d. m. sub presiedinția d-lui Dum. Gbica, prin aprobarea sumariulu șiedinției precedente și citirea comunicatorulu dilei. Se comunica că raportulu generale alu comisiunei bugetarie s'a terminatu. Se pune de urgintia la ordinea dilei.

D. ministru de financie citește mesagiulu, prin care se tramite camerei proiectulu de lege relativu la regularea creditelor suplementare și extraordinarie, deschise d'iferitelor ministere pre exercitiulu 1871.

D. primu-ministru citește mesagiile prin cari se tramite camerei proiectele de legi relative la noue tasse în comuna Galati, pentru unu creditu de 1600 lei, altu creditu de 235 și altulu de 3376 lei.

Dupa ace'a se continua desbaterea a sup'r'a proiectulu de lege despre stingerea detoriei flotante, și a numitu a sup'r'a amendementulu propus la art. 9 d'in acestu proiectu de d'ni Suti și Ghermani, și după una discutiune mai lușă și viuă, se admite af'atu amendementulu, cătu și întregulu proiectu de lege.

Se citește și se tramite la secțiuni una propunere semnata de mai mulți deputati, prin care ceru a se numî una comisiune de 6 deputati — în care s'eu nu faca parte fostii ministri — carea s'eu cerceteze caus'a provenirii detoriei flotante și dacă sporirea ei s'a facutu în marginile legii.

VARIETATI.

Una noua propunere cere că legea pentru stingerea detoriilor și dărilor statului să se suspende până la 1. ianuarie 1872, din cauza că la din contră s'ar face una noua detoria flotante.

Siedintia de la 10. iunie 1871.

Presedinte: Dem. Ghica.

D. Ministrul de culte Chr. Tellu, citește mesagiile prin cari se transmite camerei tabelul de detoriile ministeriului în cifra de lei 130 mii, împreună cu un proiect de lege. — D. Primul-ministru asemenea decretul pentru deschiderea unui credit de lei 24,406, bani 17, necesari imprimeriei statului. D. ministrul de lucrări publice, N. Cretulescu, declară că si-insusiește proiectul de lege pentru junctiunea drumului de feră de la Iasi la Prutu.

La ordinea zilei urmează discuțiunea a sup'ra bugetului rectificativ pre anul 1871.

P. Mavrogheni, ministru de finanțe, face cunoscut, că pre langa bugetu se afla și unu milionu, cerutu de guvernul de la cass'a de depuneri. — Adunarea decide a se transmite comisiunii financiare proiectul de lege din cestiune, spre a se debate de urgentia.

C. Gradisteanu dă apoi cetire raportului comisiunii bugetare a sup'ra bugetului rectificativ pre 1871.

N. Ionescu areta că ministeriul actualu calca art. 6 din legea de comptabilitate și constituțiunea. D-sa a remas incredintiatu, că ministrii au voitu să-si creeze o pozițiune determinată printr'o pozițiune anticonstituțională. Pentru acestea — dîce D. Ionescu — se menționează în raportu despre unu bilu de indemnitate. Majoritatea potedă bilulu de indemnitate ministeriului: dar' să vedem dacă bugetulu, ce se prezintă, este în adveru unu bugetu rectificativ. Facundu mai multe digresiuni de la cestiune, d.

Ionescu areta că d-sa n'a votatu nici odata nici unu bugetu pentru vre unu ministeriu, și nici nu va votă de aci înainte, până ce nu se voru implini 20 de ani de la contractarea imprumutului din 1866. Dacă este vorb'a să spunem aci despre diferitele grupuri politice, apoi acest'a se pot spune tocmai cu ocaziunea discutării bugetelor. Amintesce unirea dreptei cu stang'a, candu eră să se votede imprumutul Oppenheim, și cum d-sa a fostu contr'a acelu imprumutu. S'a creatu unu precedentu, adauge Ionescu, prin votarea acestui bugetu, care nu e nici rectificativu nici regularisatu; precedentu cu care i-e tēma că guvenulu se va servi și la alte cereri. Prin acestu bugetu rectificativu, D. Ionescu dîce, că se calca art. 113 din constituțiune. Guvernulu nu se poted servi cu art. 6 din legea de comptabilitate, precum face, că-ci la acestu articolu se opne legea noastră fundamentală, care este constituțiunea. Ministeriulu nu poted să rectifice unu bugetu, și are numai să inchiace socotelele. Atātu e de adveratu, că nu se scie socotelele nostre de multu timpu, în cătu la 1868, candu s'a dusu o comisiune din sinulu Adunării că să vedă acele socotele, n'a gasitu nici macaru registrele. Vorbindu despre echilibrarea bugetelor, D. Ionescu intrăba pre toti financiarii nostri, dacă unu bugetu poted fi echilibratu până ce nu se voru inchiaci socotelele. Numai atunci poted veni guvernulu cu unu bugetu rectificativu, candu va cunosce elu singuru socotelele. Resumendu, d-sa dîce că nu va dă bilulu de indemnitate, până ce nu se va aretă scuse că trebuiă neaperatu să se calce constituțiunea. Totu asemenea d-sa nu va votă nici bugetulu rectificativu, până nu se voru prezintă socotelele. Nu ni-a mai remas altu-ce de scapatu de cătu onorea, și prin urmare trebue să facem unu bugetu onestu. Nu întielege pentru ce s'a mai cerutu legea pentru stingerea detoriei flotante, dacă eră că a două dî să se echilibreze bugetulu cu unu deficitu de 800.000 lei. Cere dar' că să se face, că acest'a cifra să fie stērsa și bugetulu pre deplinu echilibratu.

Mavrogheni răspunde la cele dîse, că pentru tōta acēsta lucrare trebue unu bilu de indemnitate, și acest'a remane la apretierea Camerei.

C. Gradisteanu areta că este convinsu, că Adunarea nu va țienē socotēla de cele insinuate de domnulu Ionescu. D-sa combate în fine și alte puncte ale criticei d-lui Ionescu, cum ceea ce privește calcarea constituțiunii, partea politica și partea financiară a criticei.

B. Boerescu se adrează cătra Camera dîcundu să nu fie tentată de cuvintele d-lui Ionescu, și apoi cere a se pune la votu luarea în consideratiune a bugetului și a se începe discuțiunea a sup'ra lui.

G. Costă-Foru, ministru de externe, spune mai întâi că Camera actuală e venită spre a aretă țierei și Europei cum trebue să fie o Camera. D-sa crede de prisos a mai spune circumstanțele în cari a venitu la putere actualulu ministeriu, și cari sunt cunoscente de toti. D-sa declară că este incredintiatu că Camera actuală va lucră cu cea mai mare serioșitate. Cātu despre calcările de cari e acusatulu ministeriulu, d-sa declară ăra-si că va calcă totu-de-un'a constituțiunea, candu va avē ocaziuni că aceea a echilibrarei bugetelor.

Se cere inchiiderea discuțiunii și, după una debateră scurtă a sup'ra regulamentului, se primesce. Apoi se începe discuțiunea pre articole, și legea se adoptă în totale cu 68 bile albe contr'a 10 negre, din 78 votanti.

Estrasu din „Rom.”

*(Porumbicaletori.) Transporturile de porumbicaletori, ce plecară septemanele trecute din Liège spre a ajunge în Franța, erau compuse din 880 panere, cuprindundu în totale 44,000 de caletori inaripati. Acești porumbi fure îndreptati spre Erquelines, Saint-Quentin, Maubeuge, Landreies, Croil, Compiègne, Pont-Sainte-Maxence, Rouen și Chantilly. Aceste transporturi au crescutu în modu considerabile pre căile ferate. Astu-felu într'una Lună, constatandu importanța celorlalte transporturi din septemanele de mai înainte, se tramise că preste 46,000 porumbi. Resulta din relatările primite de la omenii ce se întorc de la Liège, că cifr'a a crescutu în urma și cu cei tramisi de societățile locale, stabilite d'a lungulu căilor ferate. La Liège sunt societăți atātu de importante, în cătu dau până la 130 de panere sēu 6,500 porumbi. Fia-care societate a luat unulu sēu doi din omenii ce mergu spre partea locului — după importanța lucrurilor ce expedăza — și acești-a ducă câte unu sacu de veseii cu de-măncare și feligena de apă, pentru potolirea fomei și setei porumbilor. Lucrulu demnu de însemnatu și care probēza cătu de multu li placu porumbilor să-si revedă porumbările lor, este că atunci, cându li se dă drumulu prin deschiderea usiei destulu de strimte a panerului, toti se rapedu de odata la usciora și sbora îndată spre destinațiune. E cu atātu mai bine că diferitelor panere să li se deschidă rapede usciorele cu cătu — îndată ce ună parte dintr'insii si-a luat sborul — cei ce mai remanu închisi sunt într'una astu-felu de nelinise, în cătu s'aru sfășă între dînsii une-ori, dacă nu i-aru despartī numai de cătu.

„Rom.”

*(Provisiune de zăcharu și cafeală 1-a iunie, în cele siese deponitorie principale a le Europei:)

	Zăcharu.	Centenari.	Cafeală.	Cent.
	1870.	1871.	1870.	1871.
Holandia	335,000	140,000	840,000	820,000
Antverpia	10,000	9,000	74,000	157,000
Hamburgu	6,000	25,000	250,000	240,000
Trieste	28,000	33,000	66,000	55,000
Havre	20,000	9,000	350,000	32,000
Anglia	3,081,000	2,385,000	395,000	379,000
Sum'a tot.	Cent. 3,480,000	2,385,000	1,875,000	1,693,000

*(Banca Romana di credito.) „Gazeta Banchierilor” din Florența scrie despre înființarea unei bănci de creditu cu sediamentul în Rom'a și cu filiale în cetățile comerciale mai mari ale Italiei. Acesta banca va negociă mai alesu imprumuturi proprietarilor de pământu din provinci'a Romana (țienutul Romei); antecipațiune întreprinditorilor de cladiri, ajută construirea publice și alte asemenea întreprinderi. Capitalulu băncii s'a fixatu la 25 milioane lire (Lei) și s'au impartitu în 100,000 acțiuni de câte 250 lei. Directorulu acestei noue bănci e: Comendatorele B. Pescanti.

*(Clotianicarturari.) În zilele trecute unu țieranu intră într'una pravalia în Stiri'a superioară și ceru penne de otielu de cea mai fină calitate, că-ci dîse, i trebuescu pentru unu lucru de mare însemnatate. Tainic'a portare a țieranului descopertă curiositatea, dar' abî după multe întrebări și rogări se invoi a descoperi secretulu seu. Adecă în cas'a țieranului se incubase mare multime de clotiani (chitiorani, gusgan, potoci, hērciogi și cum' se mai numescu) și țieranulu numai prin modulu urm. potu scapă de d'insii. Anume, pre una sfārtoca de hartia stropită cu apa santifă scrisă cuvintele „I ca Si. Patronu alu clotianilor. Carati-ve la mam'a dracilor!” Astfelu de siedulție să se lipescă pre tote usiele casei, din lăintru, din afara și de de sup'tu la pragu! Clotianii, îndată ce diarescu acesta scrisore, o ieu la sanetos'a și nu se mai întorc. Tieranulu spuse în fine, că asta data cūperă pennele pentru că are să scrie descanteculu și vecinului seu, care se plange că l'ar fi năpaditu clotianii. — De ora ce dara în Stiri'a super. clotianii sciu ceti, ceea ce, după cum este cunoscutu, multi țierani d'acolo nu sciu, urmedia învederatu, că cultur'a clotianilor este mai înaintată de cătu a țieranilor. Celu pucinu după ceea de mai susu asî s'ar paré.

*(Ministeriulu de cultu și instruțiune publică) a mai finitu componerea bugetului de pre anul 1872, în care bugetu s'au acceptatu 25,000 fl. pentru înființarea unei școle de desemnu esemplarie și a unei preparandii de investitori. Mai departe are de cugetu a deschide pentru desemnulu militariu unu cursu separatu de siese lune. Pentru restaurarea bisericei din Harin'a (în Transilvani'a), carea s'a edificatu înca în secululu alu treispre-diecelea în stilulu goticu, s'au preliminaru 3000 fl., pentru repararea citădelei Visegrád 8000 fl. Asemenea s'au mai preliminaru în bugetu 20.000 fl. pentru artile frumoșe și 5000 fl. pentru musica.

Avisare

În urm'a concludului din 14. iunie a. c. alu comitetului arangiatoriu pentru primirea adunării generale a asociațiunii române transilvane, țienende în urbea Fagarasiu, la 7. și 8. Augustu a. c., sunt cu onōre rogati toti acei OO. DD. cari voru voi să participe la siedintiele adunării nu-

mite, că să binevoiescă a se insinua la subscrisulu primu urbanu, presedintele acelu comitetu, celu multu cu de septemane înainte de țienerea siedintiloru, și adecă până în 26. iuliu a. c. însemnandu detaiatu cum voescu a participa, singuri sēu cu stimatele familie?

Toti acei spectati ospeti insinuat, cari voru sosi cătra Sibiu, si-voru poted cascigă informatiune despre cūtirulu procuratu la localulu postei reg. ung. din locu, și cei ce voru veni de cătra Brasiovu la otelulu „Cetatea Risu”, asemenea din locu.

Fagarasiu, în 22. iunie, 1871.

Georgiu P. Fogarasiuanulu.

Sciri electrice.

Carlovitiu, 27. iunie. Congresulu deliberă ieri raportulu comisiunii petitiunarie, și după media-di țienē una conferința comună a deputatiunea română de impacare.

Viena, 27. iunie. Diuariele comunicațiune editiunea lor de asta-di, că subscrierea la imprimatul franceșu de cinci percente se începe asta-di. Subscrierile se facu la Rothschild, la institutul de creditu și la banc'a franceză, și pentru fiască-care renta de câte cinci franci sunt a soluți 12 franci.

Iasi, 27. iunie. La calea ferată Chisnevu Iasi se lucră cu ună diligința estra-ordinară; 6000 lucratori sunt ocupați la construirea ei, și se speră că se va termină cătu de curundu. E trece prin siesulu Bicu, de unde, pentru a se poted conduce în unu altu siesu, trebue să se facă tunel le mari.

Bucuresci, 27. iunie. După ce guvernulu și plenopotențiatii concessionariloru subscrișera impacarea în cestiunea călii ferate, contractulu se prezintă ieri camerei, carea votă urgentiului, asî că u preste putiene zile se acceptă aplicarea acestei afaceri.

Viena, 28. iunie. Închiacarea negociațiuniloru cu cehii n'a urmatu înca. Conducătorii cehiloru au parasitu Viena, după-ce mai întâi propunerile cehiloru fure prezintate cabinetului formatu. De altmintețlea negociațiunile sēu unu cursu favorabilu.

Parisu, 28. iunie. Se dîce că subscrierile de ieri facu patru miliarde, dintre cari Franța singura a subscrișu două miliarde. — Unu anuțiu alu ministrului de finanțe constată, că subscripțiunile de imprumutu sunt închiacate.

Bucuresci, 28. iunie. În districtulu Șulin'a a eruptu versatulu negru cu vehemintă mare.

Parisu, 28. iunie, s'era. Se afirmă, că subscripțiunile de imprumutu facu sum'a de cinci miliarde. Cetatea Metz a subscrișu două-dieci de milioane. Contele de Parisu a sositu asta di demanetia în Calais; se dîce că asta-di va sositu în Versalia.

Parisu, 29. iunie. Revist'a a sup'ra trupelor se țienē asta-di, în prezința unei marș multimi de poporu și în tempu forte frumosu. — Contele de Parisu a sositu în Versalia.

Carlovitiu, 30. iunie. Conferințele comune țienute a septemana întregă cu delegatiunea română se voru termină asta di. Se aude că Romanii capeta din fondulu nationalu serbescu trei sute de mii florini și diume:ate din fondulu școlariu greco-orientalu din Pest'a. Ieri avu loc la administratoarele patriarcatului unu prandiu solenu în onorea delegatiloru romani. Episcopulu Ivacicovicu și delegatul Băbesiu remanu înca aici pentru ratificarea impacării. În siedintia de asta-di a congresului referă comisiunea petitiunaria.

Respansuri. Dlui „Post-Scriptor” Versetiu: Neci p' neci contr'a, în asta cestiune „Fata viam invenient”. — Dlui P. B. B. în Boccea-M.: Mai înainte de a recurge la asta cale, adreșati-ve la resp. în O.-M. — Dlui I. L., în Selseiu (comit. Ugocia) pentru J-T-K pre Iul.-Dec. a. c. s'a datu din sum'a tramisa 6 fl. prin urmare aveti (cu ocaziunea reinnoirii pren.) a supleni înca 1 fl. pentru „Fed.” — Dlui S. B. în Aurari'a: Multiamita și resalutare cordială. — Onor. Casinu cetățienescu în Fagarasiu: A s'au supleni înca 1 fl. — Dlui P. C. . . în Ceheiu: S'a primita amendou. Gresiel'a în adr. este de tip. ceea ce se întemph la mai multe. Se va îndreptă. Speru a ti-le poted imparțesfi în scurtu tempu personalminte și până atunci salutare frat. — Dlui dr. I. R., Turd'a: Se va face, continuarea înse, aci ar' fi necesaria. — Dlui V. P., art. „unu casu de just. const. m.” ce lu primimu acum de a două ora, nu se poted publică pentru lungimea straordenaria, apoi scrisora înca este nelegibilă. „Species facti” este de ajunsu, cându se descriu asemenea abuseri.

Propriet., edit. și red. respundiet.: ALES. ROMANU.